

LISTEK.

† DR. JANKO PAJK.

Dne 7. novembra t. l. je v Ljubljani umrl veleučeni prof. dr. Janko Pajk. Mučna bolezen ga je prezgodaj vzela ljubljeni obitelji in slovenskemu narodu, kateremu bi bil gotovo še veliko koristil s svojim spretnim peresom. Blagi pokojnik je bil jako marljiv in plodovit pisatelj. Večinoma je pisal modroslovne, jezikoslovne, kulturnopolitiške in narodnogospodarske članke v slovenskem, a tudi nemškem jeziku. Rad je priobčeval tudi razprave o estetiki in poetiki; boril se je na tem torišču celo s Stritarjem. Veliko zaslug si je pridobil z izdajo izbranih srbskih narodnih pesmi in srbske slovnice. Znamenit je dr. Pajk tudi kot urednik nekdanje »Zore« in »Vestnika«. Spričo svojega iskrenega rodoljubja in kremenitega slovenskega značaja je plemeniti pokojnik v svojih mlajših letih pretrpel veliko preganjanja, a vrlji mož je pogumno in samosvestno vztrajal in se dokopal z uma svetlim mečem do častne zmage.

Slava njegovemu spominu!

Družba sv. Mohorja je začela razpošiljati svoje letošnje knjige. Kakor že več let po vrsti, dobodo udje tudi letos šest lepih knjig, polnih najrazličnejšega zabavnega in koristnega berila, in sicer dve nabožni knjigi t. j. šesti snopič Lampetovega sv. pisma, ki se kakor po lepem jeziku tako tudi po mnogih čednih slikah vrlo pridružuje svojim prednikom, in pa molitvenik »Premišljevanja o presvetem Rešnjem Telesu«, spisal Janez Krstnik Pagani, po italijanskem izvirniku priredil duhovnik krške škofije. Razen teh dveh knjig je izdala »Družba sv. Mohorja« letos še knjigo »Avstralija in nje otoki«, ki jo je spisal profesor Ivan Vrhovec pregledno in zanimivo; opremljena je z več primernimi slikami. Dalje je izdala družba dr. Homanovo knjižico »Postrežba bolnikom«, ki bode našemu ljudstvu jako dobro služila in mu mnogo koristila, če jo bo pridno čitalo, potem Stritarjeve »Jagode« in »Koledar« za leto 1900.

Stritarjeve »Jagode« so stopile na mesto običajnih »Večernic« in imajo enako lično zunanjo in notranjo opravo kakor njegova knjižica »Pod lipo«, ki jo je »Družba sv. Mohorja« izdala leta 1898. »Jagode« obsegajo pesmi, igrokazne prizore in povest »Janko Bože«. Kakor v vseh svojih novejših delih, tako se pogreza Stritar tudi v svojih »Jagodah« v spomine. To, kar ga obdaje, ga ne zanimlje, s prihodnostjo se ne muči več; dobro mu je pri srcu le še takrat, kadar se zataplja v davno minole čase, v svoja srečna otročja leta. In pri tem se Stritarju ne moremo dovolj načuditi, kako pametuje vse to, kar je videl takorekoč še kot golosrajčnik in bosopetec, kako je obdržal v glavi vse vtiske izza mladih dni. To, kar nam predočuje Stritar, je vse življenje, pravo, pristno življenje, in naj zmajujejo ljudje še toliko z glavami! Toda nekaj prezira Stritar vendar pri vsem tem, to namreč, da so se tekom časa kolikor toliko izpremenile tudi v njegovem domačem kraju razmere, da tudi ondaj ljudje dandanes malo drugače čutijo in mislijo, nego so v njegovih časih. »Jagode« naj bi bila knjiga za odrasle? Ne, »Jagode« so knjiga za otroke! Celotiste vojaške pesmi bodo komaj zanimale odrasle mladeniče. Pač pa se bodo naslajali »šolarčki« in

»šolarice« z njegovimi pesnicami kakor tudi z njegovim »Jankom Božetom«. Tista »Pika« je kakor nalašč za otroke. In kakor so je bili veseli dunajski otroci, tako je bodo veseli tudi naši! Nekaj, kar bi se dalo očitati Stritarjevím spisom: v »Jagoda«, je tudi to, da nam predočuje vedno ene in iste ljudi. Naj bo kmet, ki nam ga karakterizuje, že Gregor ali Martin, Slivar ali Logar — vedno ena in ista oseba! Tudi njegovi otroci so vsi enako modri, enako šegavi. To se menda vendar ne ujema popolnoma z resnico! Nekoliko se vendar razlikujejo ljudje drug od drugega? . . . Samtertja se Stritar tudi ponavlja. Tako se spominjamo, da nam je opisal oni božični večer, ko Janko postreže bolni vdovi, že v neki prejšnji svojih povestec, seveda mutatis mutandis.

Toda to so pravzaprav malenkosti! Stritarjeva knjiga je navzlic temu krasen dar našemu ljudstvu . . . Njegovega jezika ne bomo hvalili; Stritar sploh drugače pisati ne zna, nego lepo. Človeku se zdi, kakor bi si sipal sladka jedra v usta, ko čita njegove krepke, kratke stavke. Na nekaj pa, mislimo, moramo opozoriti, to je na zdravi humor, ki preveva vsa njegova delca. Da, celo v pesmih je mnogo več humorja, nego poezije! To je sicer pesnim na škodo, kajti v pesmih je poglavitna stvar poezija, z humor tudi ni, da bi ga človek zametal, ko nam pride tako redkokdaj pred oči kak spis, ki bi se odlikoval po humorju! Vsekakor je dobro znamenje, da bje Stritarju še tako krepko humoristična žila; to nas navdaje z uado, da nam napiše še marsikaj, kar nam bo večrilo glavo in srce.

»Koledar« nam podaje mnogo raznovrstnega dobrega berila v nevezani in vezani besedi. Med pisatelji našajamo Jožefa Rozmana, Fr. S. Finžgarja, dr. Janeza Ev. Kreka, Fr. Ks. Meška, Petra Bohinjca, dr. Andreja Pavlica in druge.

Iz družabnega glasnika posnenljemo, da je število udov poskočilo letos za 972, in da šteje družba torej letos 78.103 ude. Naša prísrdna želja je, da bi družba, ki nam je kakor ne kmalu kak drugi izmed naših kulturnih zavodov pred celim svetom v ponos, i nadalje krepko napredovala in precvitala.

Z.

Prešeren v novi izdaji. Ljubljanska knjigarna-založnica Kleinmayr & Bamberg razpošilja te dni prospekt nove, ilustrirane izdaje Prešernovih poezij. Knjigarna in tiskarna Kleinmayr & Bamberg je, kakor smo se prepričali, storila vse, da dobi naš Prešeren kar najelegančajšo obleko, tako da se bo smel pokazati v vsakem salónu. Novega Prešerna, ki izide o Božiču, našim čitateljem menda ni treba še posebej priporočati. Kadar pride knjiga na svetlo, izpregovorimo seveda kaj več o njej.

»Žarki in snežinke.« Prejeli smo prvi zvezek izbranih pesmi E. Kristana, ki izidejo pod navedenim naslovom v desetih snopičih. Naročnina na celo zbirko zrača 1 gld., posamezni snopiči veljajo 10 novč., s poštnino 12 novčičev. Naroči se lahko pri »Upravništvu »Žarkov in snežink« post. rest. v Ljubljani« ali pa pri knjigotročcu L. Schwentnerju v Ljubljani. Vsak snopič obsega eno polo, cela zbirka bo torej obsegala 160 strani.

Oceno Kristanovih poezij si pridržujemo za ta čas, ko bude ležala pred nami cela knjiga. Vtisk, ki ga je napravila na nas vsebina prvega snopiča, je ta, da nadkriljuje v Kristanovih pesmih duh daleč srce. Pogumnost misli je, ki nas zanima pred vsem v njegovih verzih. Vsekakor je vreden ta najnovejši pojav na našem Parnasu, da vzbudi pozornost širših krogov.